

מעדותה של רבקה וולבה על המעבר לגטו הגדול, קובנה

התחילו להתארגן לעשות את הגטו. הגטו היה בצרות. אז הקצו כמה רחובות, ואת כל היהודים מכל הפרוורים, מעיר הבירה, אמרו לצאת באיזשהו תאריך מסוים, ועזבו את הכל, והליטאים כבר עמדו בפתח ואמרו: מהר מהר, תצאו תצאו! ומה יכלו לקחת? דברים קטנים, שלכל אחד הקצו, היה ועד יהודי, שהתחילו לחפש דירות בשביל כל אלה היוצאים מהעיר, ולאכסן את כולם. אז כמה אפשר כבר לקחת? רהיטים כמובן לא, שום דבר, רק קצת בגדים, זה מה שלקחו.

...היה גטו גדול וגטו קטן. אנחנו היינו בגטו הקטן. וביום אחד הם אספו את כולם, ככה בשבת בבוקר, תמיד בשבת או בחג. באו גם כן ליטאים, לכל בית, ככה גירשו, כמו חתולים, וגירשו. הביאו אותנו לאיזה מגרש גדול, וחילקו אלה פה, אלה פה.

ש. וככה עברתם בעצם לגטו הגדול?

ת. אנחנו היינו בין אלה הראשונים שעברנו. חלק אחר העבירו ישר לפורט התשיעי, אולי שמעת? המצודה...

ש. את יכולה באמת קצת לתאר את החיים בגטו? את סדר היום?

ת. אני הייתי כל היום בעבודה, מחושך עד חושך. אלה שלא הלכו לעבודה, הצעירים, או בזמן הראשון אמהות לילדים קטנים עוד לא עבדו. אז זה - העיקר הבעיה במה להתלבש. אז למי שהיו בגדים, שהכינו בזמן הרוסים, זה היה מן השמיים שבהתחלה, שהרוסים היו קודם. למי שהיה כסף או למי שהייתה חנות קודם, היו לו בבית הרבה בגדים, הרבה נעליים, הרבה גרביים, הרבה מגבות. לליטאים גם כן לא היה שום דבר, היו יוצאים לעבודה, היו נפגשים שם עם ליטאים, והיו מחליפים, נגיד בעד בגדים יכלו לקבל אוכל לשבוע. וככה חיו. אבל היו כאלה שלא היה להם, היו כאלה שגירשו - כמונו. שגירשו אותם ביום בהיר אחד, ולא לקחנו שום דבר מהבית, אז אלה שהלכו לעבודה לקחו מאלה שלא הלכו לעבודה, והחליפו, ורווח, נשאר משהו לזה שמחליף.

ש. החלפתם תמורת כסף?

ת. לא, רק מצרכים. אבל היה גם בשביל כסף, היה שוק שחור בגטו, היו כאלה שהיו מסכנים את עצמם, דרך הגדר, או נגיד - היו משחדים את השומרים. היו הרבה ליטאים שנתנו כסף, היו מעבירים שקים של תפוחי אדמה, שקים של קמח - וככה, מכרו את זה במחיר שחור ככה. אז למי שהיה כסף יכול היה לקנות בגטו.

מקור: ארכיון יד ושם 6514 – O.3

